

Kokkolan ilmasto-ohjelma 2025 - 2035

Kaupunginhallitus 25.11.2024 § 500

Valmistelija Ilmastoasiantuntija Jenni Silvola

Kokkolan kaupunkistrategian 2022 – 2025 uusi toiminnan kivijalan osa on kaupungin kunnianhimoinen hiilineutraalisuustavoite. Tavoitteena on rakentaa menestymisen edellytyksiä tuleville vuosikymmenille ja sukupolville olemalla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2035 mennessä. Hiilineutraalisuudella tarkoitetaan ilmastolain mukaista tasapainoa vuotuisten kasvihuonekaasupäästöjen ja -poistumien välillä Kokkolan kaupungin alueella. Vuodesta 2035 eteenpäin tavoitteena on olla hiilinegatiivinen. Ensimmäisenä askeleena kohti hiilineutraaliutta Kokkolan kaupunki liitettiin Hinku (Kohti hiilineutraalia kuntaa) -verkostoon kaupunginvaltuuston päätöksellä 13.6.2022. Hinku-verkoston jäsenenä kaupungilla on tavoitteena vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Ilmastonmuutos on yksi merkittävimmistä globaaleista ongelmista. Ilmasto on maapallolla muuttunut ja vaihdellut aina, mutta ensimmäistä kertaa muutoksen aiheuttaa ihmisen toiminta. Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) kuudennen arviointiraportin mukaan maapallon ilmasto on lämmennyt jo yli yhden asteen verran 1800-luvun lopun jälkeen. Suurin syy ilmastonmuutokseen on fossiilisten polttoaineiden käyttö, mikä lisää hiilidioksidin määrää ilmakehässä. Ilmastonmuutos vaikuttaa ihmisten elämään lisäämällä erilaisia sään ja ilmaston ääri-ilmiöitä, kuten helleaaltoja, rankkasateita, kuivuutta ja trooppisia hirmumyrskyjä. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat jo havaittavissa paikallisesti myös Suomessa. Kokkolassa ne näkyvät erityisesti lisääntyvinä sateina, pidentyneinä hellejaksoina ja lyhentyneinä talvikausina.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on asetettu sekä kansallisia että kansainvälisiä tavoitteita. YK:n Pariisin ilmastopimuksen tavoitteena on rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu 1,5 asteeseen. Suomen kansallinen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035. Päästövähennystavoitteet ovat -60 % vuoteen 2030 mennessä, -80 % vuoteen 2040 mennessä ja -90 % pyrkien kuitenkin -95 % vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon. Jotta nämä tavoitteet saavutetaan, kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää merkittävästi tulevien vuosikymmenten aikana. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi on tärkeää, että maankäyttö, maankäytön muutos ja metsien käyttö -sektorin (LULUCF) päästöjä vähennetään ja mahdollisia hiilinieluja vahvistetaan sekä kasvatetaan.

Kunnat ovat keskeisessä roolissa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja ilmastomuutoksen torjumisessa, sillä ne vastaavat mm. paikallisesta kaavoituksesta, liikennesuunnittelusta ja ympäristökasvatuksen järjestämisestä. Näiden keinojen lisäksi kunnat pystyvät myös vaikuttamaan tuottamiinsa päästöihin esimerkiksi julkisten hankintojen kautta. Toinen merkittävä keino kunnilla on vähentää omistamiensa kiinteistöjen aiheuttamia päästöjä erilaisilla energiaratkaisuilla.

Kokkolan päästövähennystavoitteet on ilmasto-ohjelmassa asetettu seuraavasti:

- Vuoteen 2030 mennessä käyttöperusteisia kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään vähintään 55 prosenttia vuoden 2007 tasosta. Loput 25 prosenttia Hinku-tavoitteesta saavutetaan päästöhyvityksillä.
- Vuoteen 2035 mennessä käyttöperusteisia päästöjä vähennetään vähintään 61 prosenttia vuoden 2007 tasosta.
- Vuoteen 2040 mennessä käyttöperusteisia päästöjä vähennetään vähintään 65 prosenttia.

Kokkolan kaupungin alueella aiheutuvien käyttöperusteisten päästöjen vähentämisen lisäksi kaupunki pyrkii vähentämään myös kulutusperusteisia päästöjä. Kokkolan asukkaiden hiilijalanjälkeä pyritään pienentämään ja seuraamaan.

Kokkolalla on pitkät perinteet ympäristönsuojelussa ja kestävän kehityksen edistämisessä. Kesäkuussa 2002 Kokkolan kaupunginvaltuusto päätti käynnistää paikallisen Kestävän kehityksen toimintaohjelman, Kokkolan Agendan, laatimisen. Ohjelmatyön taustalla olivat kansainvälisellä tasolla kunnille asetetut velvoitteet. Kokkolan kaupunki päätti samalla allekirjoittaa Aalborgin asiakirjan, jolla kaupunki sitoutuu huomioimaan kestävän kehityksen toiminnassaan ja laatimaan paikallisen toimintaohjelman. Kokkolan ensimmäinen kestävän kehityksen toimintaohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa kesäkuussa 2004. Toimintaohjelma sisälsi kestävän kehityksen edistämiseksi asetetut päämäärät sekä niiden saavuttamiseksi laaditut tavoite- ja toimenpide-ehdotukset. Ohjelman päivittämistä ei kuitenkaan ole tehty säännöllisesti, ja se on tällä hetkellä vanhentunut.

Kokkolan ilmasto-ohjelman valmistelu alkoi maaliskuussa 2023, kun Hinku-ohjausryhmä päätti hakea Ympäristöministeriön avustusta ohjelman laadintaan. Avustuspäätös saatiin kesäkuussa, jonka jälkeen teematyöryhmät aloittivat työn keräämällä tietoa kaupungin ilmastotyön nykytilanteesta. Ilmasto-ohjelman laadinta käynnistyi virallisesti ympäristöministeriön myöntämän avustuksen myötä.

Kokkolan ilmasto-ohjelma 2025 - 2035 on ensimmäinen kaupunkistrategian mukainen kehittämisohjelma, joka painottuu ilmastoteemaan. Sen tavoitteena on tukea kaupungin ilmastotavoitteiden toteutumista sekä hillinnän että sopeutumisen osalta, tuoda kulutuksesta aiheutuvat päästöt ja niiden vähentäminen näkyvämmiin mukaan kaupungin kestävän kehityksen työhön sekä vauhdittaa siirtymistä kiertotalouden periaatteiden mukaisiin

ratkaisuihin. Ohjelman sisällössä käsitellään kaupungin ilmastotyön lähtökohtia, nykyisiä päästöjä, päästövähennystavoitteita sekä konkreettisia toimia päästöjen vähentämiseksi. Lisäksi ohjelmaan sisältyy suunnitelma ilmastotavoitteiden toteutumisen seurantaan sekä viestintä- ja osallistamistoimista eri sidosryhmille. Ilmasto-ohjelma sisältää myös Kokkolan kasvihuonekaasutaseselvityksen, jossa on arvioitu Kokkolan hiilinielut ja -varastot aluetyypeittäin sekä niiden kehitys nykyhetkestä 2040-luvulle.

Ilmasto-ohjelma on jaettu viiteen pääteemaan.

1. Maankäyttö, rakentaminen ja kestävä kaupunkiluonto
2. Liikenne
3. Energia ja energiatehokkuus
4. Kiertotalous ja kestävä kulutus
5. Kaupungin ilmastotyö, -viestintä ja -verkostot

Kokkolan ilmasto-ohjelmaa on valmisteltu poikkihallinnollisesti tiiviissä yhteistyössä kaupungin eri toimialojen, konserniyhtiöiden ja liikelaitosten kanssa. Lisäksi sen tekemiseen on osallistunut laajasti eri sidosryhmiä, lähes 930 ihmistä ja useita eri organisaatioita. Luonnos Kokkolan ilmasto-ohjelmasta on esitetty liitteessä A.

Liite A Laajempi horisontti: Kokkolan ilmasto-ohjelma
2025 - 2035

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää

- 1 pyytää ilmasto-ohjelmasta lausunnot lautakunnilta, johtokunnalta sekä keskeisiltä sidosryhmiltä sekä muilta toimijoilta.
- 2 asettaa luonnoksen ilmasto-ohjelmasta yleisesti nähtäväksi kaupungin verkkosivuille 29.11.2024 – 20.12.2024 välisenä aikana kommentteja varten.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösesityksen.

Kaupunkirakennelautakunta 11.12.2024 § 179
795/00.01.05/2024

Kaupunkirakennelautakunnan alaiset vastualueet ovat tarkastelleet ilmasto-ohjelmaluonnosta, minkä pohjalta on valmisteltu esitys lausunnoksi kaupunginhallitukselle Kokkolan ilmasto-ohjelmasta vuosille 2025–2035.

Kokkolan ilmasto-ohjelma vuosille 2025-2035 on laaja toimintaohjelma, jossa on ohjelman valmistelu tehty laaja-alaisella osallistamisella. Ilmasto-ohjelman tavoitteet on syytä ottaa huomioon kaupunkirakennelautakunnan vastuualueiden alaisessa toiminnassa.

Kaupunkirakennelautakunnan lausunnossa kiinnitettiin huomiota seuraaviin kokonaisuuksiin:

Liikenne

Ilmasto-ohjelman teemassa liikenne kohdassa 5.2. tulisi kävelyn ja pyöräilyn lisäksi tarkemmin huomioida vesiliikenne (teollisuus, huviveneet, MS Jenny), raideliikenne (matkustajaliikenne, teollisuuden kuljetukset) sekä raskasliikenne (teollisuuden kuljetukset). Lisäksi teemassa 2. voisi mainita luontoliikunnan ja retkeilyn kehittämissuunnitelman toteuttamisen. Luontoliikunnan ja retkeilyn kehittäminen on myös ympäristökasvatuksen toimenpide (luontokoulu toiminnan lisäksi).

Pyöräilyn kulkutapaosuus tulee nousemaan ympäri vuoden, mikä tulee nostamaan talvikunnossapidon merkitystä ja kustannuksia.

Ilmastotyö, -viestintä ja -verkot

Teemassa kaupungin ilmastotyö, -viestintä ja -verkot kohdassa 5.5.3 Ympäristökasvatus tulisi olla seuraava lisäys koskien sitä, että luontoliikunnan ja retkeilyn kehittäminen on keskeisessä roolissa puitteiden luomisessa ympäristökasvatuksen maasto-opetukselle Kokkolassa. Esteettömien ja saavutettavien reittien rakentaminen mahdollistaa ympäristökasvatuksen maasto-opetukseen osallistumisen jokaiselle. Retkeilyreitit opasteineen itsessään toimivat osana kaupungin ympäristökasvatustyötä.

Ilmasto-ohjelman toimenpiteet

Ilmasto-ohjelman toimenpiteet 2024-2025 kohdassa voisi olla oma alaotsikko maataloudelle. Maatalouden ollessa suurin päästölähde, tulisi ohjelmassa olla kaupungin tavoitteita sille;

- o Miten näitä päästöjä voidaan vähentää
- o Miten voidaan tukea maatalousyrittäjiä päästöjen vähentämisessä ja siirtymisessä kestävään tuotantoon
- o Miten maatalousyrittäjille voidaan järjestää koulutusta ja tietoa ilmastonmuutoksen hillinnästä
- o Miten kaupunki tukee kestävän ruuantuotannon innovaatioita ja yrityksiä Kokkolassa

Lisäksi teemaan 1. Maankäyttö, rakentaminen ja kestävä kaupunkiluonto - kestävä kaupunkiluonto toimenpiteeksi voisi lisätä:

- o Kokkolan luontoliikunta- ja retkeilyreittiselvityksen toimenpiteiden toteuttaminen.
- o Kokkolan luontoliikunta- ja retkeilyreittiselvityksen yhteydessä on laadittu toimenpidetaulukko retkeilyreittien kunnossapitoon ja kunnostamiseen. Reittien kunnostus toteutetaan Kestävän ympäristörakentamisen (KESY) ohjeiden mukaisesti. Kunnostustoimenpiteillä edistetään Kokkolan kaupungin ympäristökasvatustyötä.

Toimenpiteet voisi lisätä myös ilmasto-vahti palvelussa oleviin toimenpiteisiin.

Maa- ja asuntopoliittinen ohjelma päivitetään valtuustokausittain.

Päästöhyvitys

Ilmasto-ohjelmaan olisi hyödyllistä lisätä oma osionsa päästöhyvityksistä ja niiden merkityksestä Kokkolan ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Erityisesti tuulivoiman rooli päästöhyvitysten tuottamisessa ja kaupungin Hinku-tavoitteiden tukemisessa olisi hyvä tuoda selkeästi esille ilmasto-ohjelmassa.

Tuulivoima on merkittävä päästöttömän energian lähde, ja sen kasvava tuotantokapasiteetti on yksi keskeisistä keinoista vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä energiasektorilla. Tuulivoiman ja päästöhyvitysten tarkempi esille tuominen lisäisi ymmärrettävyyttä päästöhyvityksistä ja niiden keskeisestä merkityksestä kaupungin ilmastotyössä sekä Hinku-tavoitteiden saavuttamisessa.

Kaupunkiympäristöjohtaja

Kaupunkirakennelautakunta päättää antaa yllä olevan lausunnon kaupunginhallitukselle

Päätös

Kaupunkirakennelautakunta hyväksyi päätösesityksen.